

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-4-68-102>

УДК 347.1

Ярмак А.Д.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ТА ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню змін (новел), яке зазнало законодавства про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю та появою нових понять корпоративного договору, безвідкличної довіреності, значних правочинів та правочинів із заінтересованістю, а також механізму реалізації заочного голосування та проведення загальних зборів у режимі телеконференції чи відеоконференції. Крім цього, проаналізовано поняття афілійованих осіб та хто входить до їх переліку. Також об'єктом наукового пізнання є права кредиторів у разі виділу чи припинення товариства з обмеженою чи додатковою відповідальністю та появу певних спірних моментів правозастосування нового Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», співвідношення його спеціальних положень з загальними приписами Господарського кодексу України.

Ключові слова: товариства з обмеженою, додатковою відповідальністю.

Yarmak Anastasia

Yaroslav Mydryi National Law University

NEW LEGISLATION ABOUT LIMITED LIABILITY AND SUPERADDED LIABILITY COMPANY

Summary. The article is devoted to the study of changes that were subject to the legislation on limited liability companies and superadded liability company, and the new concepts (idea) of the corporate agreement, irrevocable power of attorney, significant transactions and agreements with interest, as well as the mechanism for the implementation of absentee ballots and the holding of general meetings in the form of a teleconference or videoconference. The author proves that in the future companies with limited and additional liability have the opportunity to file the rights and obligations of the members of the company, to distribute the shares of the participants, to introduce or refuse the preemptive right of the company's member, also the limit of the members of the companies is canceled (now only 100 people), which is definitely positive. In addition, the author describes new requirements for the statutes of such companies and the changed rules of their state registration and those that are now displayed in the Unified state register of the individuals-entrepreneurs, legal entities and public organizations. The concept of affiliated persons is also explored and define the people included in their list. In addition, the author analyzes the legal protecting of the rights of creditors in the event of the allocation or termination of a limited liability company or an additional liability, the term of their notification in case of the adoption of such a decision. The object of scientific knowledge of the author became the appearance of certain controversial (non-consistent) moments of law enforcement of the new Law of Ukraine «About limited and additional liability companies», the ratio of its special provisions to the general requirements of the Commercial Code of Ukraine, the Law of Ukraine «On Business Associations», the Civil Code of Ukraine. The author examines the scientific and national methods of coping (non-conformities) in the legislation and decides on the availability of the latter in the new Law. Taking into account the above, the author argues that the adoption of this law is another step towards European corporate law, as well as a push to the development of its own legislation, which must meet the urgent needs of society and business entities and the modern economic realities of life.

Keywords: limited liability, superadded company.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни в країні та постійний розвиток цивільно-правових відносин потребує безперервної законотворчої діяльності держави, в особі Верховної Ради України, задля врегулювання нових відносин та встановлення контролю держави щодо них. Проте, доволі часто можна спостерігати за тим, що приймаючи нове законодавство парламент не врегулює його із діючим, тому виникають небажані колізії та неоднозначне застосування нормативно-правових актів. Одним з таких, на думку автора, став Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (далі – Закон) [1], що набув чинності 17 червня 2018 року, який суттєво відрізняється з окремими положеннями ЗУ «Про господарські товариства» від 19.09.1991 року [2] та створив певні колізії правозастосування. Тому, перед нами постає завдання проаналізувати новий закон в цілому та звернути увагу на окремі новели українського законодавства задля уник-

нення невірною застосування положень даного Закону та кращого розуміння цих нововведень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю (далі – ТОВ та ТДВ) не нове і, звісно, кожен науковець обирає тему дослідження, яка цікавить саме його. Наприклад, питаннями щодо визначення поняття та функцій статутного капіталу ТОВ займалися І.В. Спасибо-Фатеева [3] та Л.С. Нецька. Питанню, пов'язаному зі спадкуванням частки померлого учасника ТОВ, свою увагу присвячували такі вчені, як В. Васильєва, О. Коваль [4], Н. Міхеєва та ін.. Проте, наукових публікацій стосовно новел Закону, правових наслідків для засновників, учасників та кредиторів товариств небагато, тому ця тема варта комплексного дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В цій статті буде проаналізовано поняття корпоративного договору та ме-

ханізм його запровадження відповідно до чинного законодавства; автор пояснить суть інституту безвідкличної довіреності; буде звернено увагу на нову кількість учасників товариства та строк для внесення вкладу учасника ТОВ, відповідальність за несвоєчасне внесення; буде розкрито механізм заочного голосування, прийняття рішення загальних зборів шляхом опитування та їх проведення у режимі телеконференції чи відеоконференції; перелік відомостей, які повинні бути у статуті, а також в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань; права кредиторів в випадку виділу, припинення товариства та буде розглянуто деякі спірні питання правозастосування Закону.

Мета статті. Головною метою роботи є детальне вивчення змін, що відбулися після прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та надання коментарів щодо положень статей Закону, які будуть досліджуватися.

Виклад основного матеріалу. Для кращого розуміння даного Закону, варто звернути увагу на поняття, які з'явилися в ньому, а саме на визначення корпоративного договору (або *shareholders' agreements*) та механізм його запровадження відповідно до ст. 7 Закону [1]. За цим договором учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, він є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі. Договір, який не відповідає цим вимогам, є нікчемним. Крім цього, корпоративний договір, яким встановлюється обов'язок учасників забезпечити голосування згідно з вказівками органів управління товариства, теж буде вважатися нікчемним. Зміст договору є конфіденційним та не підлягає розкриттю. Варто уваги й положення, яке вказує, що у випадку, якщо інший договір, укладений стороною корпоративного договору на порушення такого корпоративного договору (тобто, вже прийнятого), він є нікчемним, якщо інша сторона за договором знала або мала знати про таке порушення.

Отже, такий договір надає можливість прописати права та обов'язки учасників товариства, розподілити частки учасників, запровадити чи відмовитися від переважного права учасника товариства. Проте, варто наголосити, на неясність формулювання сторін договору. Однією зі сторін має бути учасник, чи декілька учасників ТОВ, в свою чергу, другою стороною, окрім учасників, можуть бути кредитори, потенційні інвестори, члени правління.

Деякі з юристів вже помітили можливий механізм приховування реальних власників товариств, і полягає він в тому, що номінальний власник може укласти корпоративний договір (який за загальним правилом, є конфіденційним) з реальним власником, який, крім можливості керування ТОВ зможе викупити частку номінального власника в будь-який момент [5].

Далі, варто приділити увагу, появі інституту безвідкличної довіреності. Проте, для кращого його розуміння, по-перше, потрібно розкрити суть представництва. Згідно з ч. 1 ст. 237 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) пред-

ставництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє [6]. По-друге, звертаю увагу, на законне визначення довіреності, яка є письмовим документом, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами.

Відповідно до Закону, у разі якщо довіреність видається з метою виконання або забезпечення виконання зобов'язань учасників як сторін корпоративного договору, предметом яких є права на частку у статутному капіталі або повноваження учасників, довіритель може зазначити у довіреності, що до закінчення її строку вона не може бути скасована без згоди представника або може бути скасована лише у випадках, передбачених у довіреності (безвідклична довіреність). Щодо особливостей, то така довіреність підлягає нотаріальному посвідченню. З очевидних недоліків – довіреність може бути скасована лише судом у разі виникнення спору і певним чином суперечить загальним засадам представництва за довіреністю, де остання може бути припинена особою, що її видала.

Новелою Закону є скасування ліміту учасників в Товаристві (раніше не більше 100 осіб). Щодо строків, то при створенні нового Товариства учасники будуть зобов'язані сформувати статутний капітал товариства у повному обсязі протягом 6 місяців з дати державної реєстрації, якщо інше не встановлено статутом (раніше – 1 рік). Важливо, що Закон також нарешті скасовує заборону на конвертацію заборгованості у частку у статутному капіталі ТОВ (*debt-to-equity swap*) [7].

Щодо прострочення внесення вкладу чи його частини, то виконавчий орган товариства має надіслати йому письмове попередження про прострочення. Далі встановлюється додатковий строк, наданий для погашення заборгованості, який не може перевищувати 30 днів.

У ситуації, коли учасник не виконає відповідних дій виконавчий орган товариства має скликати загальні збори учасників, які можуть прийняти одне з таких рішень:

1) про виключення учасника;

2) про зменшення статутного капіталу товариства на розмір неоплаченої частини частки учасника товариства;

3) про перерозподіл неоплаченої частки (частини частки) між іншими учасниками товариства без зміни розміру статутного капіталу товариства та сплату такої заборгованості відповідними учасниками;

4) про ліквідацію товариства.

Також варто розглянути механізм заочного голосування, який полягає у наданні учасником свого волевиявлення щодо голосування з питань порядку денного у письмовій формі (заочне голосування). Справжність підпису учасника товариства на такому документі засвідчується нотаріально.

Ще один новий спосіб прийняття рішень – опитування, яке може відбутися, якщо інше не встановлено статутом товариства. Воно буде вважатися прийнятним, якщо за нього проголосували всі учасники Товариства. Якщо інше не встановлено статутом Товариства, датою прийняття рішення вважається останній день строку, протягом якого учасники мали надіслати свої відпо-

від ініціатору письмового рішення. Проте, Законом встановлено перелік питань, які не можуть бути прийняті у такий спосіб. Вони стосуються: обрання та припинення повноважень членів наглядової ради та виконавчого органу; внесення змін до статуту товариства, прийняття рішення про здійснення діяльності товариством на підставі модельного статуту; злиття, приєднання, поділ, виділення або перетворення товариства, затвердження статутів правонаступників; ліквідацію товариства; визначення розміру статутного капіталу та розмірів часток учасників товариства у випадках, передбачених цим Законом; виключення учасника з товариства.

Статутом Товариства можуть передбачатися і інші способи проведення загальних зборів учасників не заборонені законом, а саме телеконференції, відеоконференції чи із застосуванням інших засобів електронних комунікацій але за умови, що кожен з учасників може одночасно з усіма іншими учасниками брати участь в обговоренні та голосуванні з питань, винесених на розгляд загальних зборів. Перераховані вище способи, полегшують організацію загальних зборів товариств, роблять їх більш мобільними та простими, надаючи можливість брати участь всім учасникам в обговоренні питань, навіть, якщо вони знаходяться поза межами товариства.

Майже всі юристи звернули увагу й на перелік відомостей, які повинні бути у статуті, а також в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, адже новий закон зменшив вимоги до змісту статуту. Обсяг інформації, яка повинна міститися в статуті, значно скоротився відповідно до статті 11 Закону. Обов'язково мають зазначатися відомості про товариство, що стосуються повного та скороченого найменування; органів управління, їх компетенції, порядок прийняття ними рішень; порядок вступу до товариства та виходу з нього.

За бажанням сторін можуть бути й інші дані. Крім цього, статутом Товариства може бути передбачено утворення наглядової ради. Вона контролює та регулює діяльність виконавчого органу товариства. Зокрема, до компетенції наглядової ради може бути віднесено обрання одноосібного виконавчого органу товариства або членів колегіального виконавчого органу товариства (всіх чи окремо одного або декількох з них), зупинення та припинення їхніх повноважень, встановлення розміру винагороди членам виконавчого органу Товариства.

З кожним членом наглядової ради укладається цивільно-правовий договір або трудовий контракт. Цивільно-правовий договір може бути оплатним чи безоплатним. Договір, що укладається з членом наглядової ради від імені товариства, підписує особа, уповноважена на таке підписання загальними зборами учасників

Інформацію щодо розміру статутного капіталу, розміру часток і складу учасників не обов'язково зазначати в статуті, оскільки вона буде міститися в Єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Більше того, якщо вказати в статуті інформацію, наприклад, щодо учасників, то вона може стати неактуальною. Зокрема, у випадку,

коли учасник здійснив відчуження частки та подав до державного реєстратора акт про її приймання-передачу, то відповідні зміни вносяться застаріла інформація щодо складу учасників, оскільки саме товариство може й не знати про подану учасником заяву [8]. Звісно, такі можливості надають учасникам право вибору тієї інформації, яку вони вважають за потрібне вказати у статуті.

Новелами Закону стали значні правочини та правочини із заінтересованістю, яким окремо варто приділити увагу. Значним правочином буде вважатися таким залежно від вартості предмета правочину чи інших критеріїв, які будуть встановлені статутом. Рішення про надання згоди на вчинення правочину, якщо вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 50 відсотків вартості чистих активів товариства станом на кінець попереднього кварталу, приймаються виключно загальними зборами учасників.

Стосовно правочину, щодо якого є заінтересованість (далі – правочин із заінтересованістю), то він буде таким, якщо він укладається товариством з будь-ким із таких осіб:

- 1) посадовою особою товариства або її афілійованою особою;
- 2) учасником, який одноосібно або спільно з афілійованими особами володіє часткою, що становить 20 відсотків статутного капіталу товариства, або його афілійованими особами;
- 3) юридичною особою, в якій будь-яка з осіб, передбачених пунктами 1 і 2 цієї частини, є членом органу товариства;
- 4) іншою особою, визначеною статутом товариства.

Крім цього, статутом товариства може бути визначений порядок надання згоди на вчинення правочинів, щодо яких є заінтересованість. Відповідні положення можуть бути внесені до статуту, змінені або виключені з нього одноставним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Проте, для кращого розуміння правочину наведеного вище потрібно дати визначення афілійованим особам, яке досить детально розкриває Закон України «Про акціонерні товариства» [9]. Відповідно до якого афілійовані одна щодо іншої особи:

1. Юридичні особи, за умови, що одна з них здійснює контроль над іншою чи обидві перебувають під контролем третьої особи.
2. Члени сім'ї фізичної особи – чоловік (дружина), а також батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини).
3. Фізична особа та члени її сім'ї і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою.

Тобто, афілійованими особами є особи, які пов'язані між собою родинними чи службовими відносинами.

Крім змін зазначених вище, новий Закон передбачив захист прав кредиторів під час виділу та припинення товариства. Згідно з ст. 55 Закону [1] протягом 30 днів з дати прийняття рішення про припинення товариства шляхом поділу, перетворення, або про виділ, а в разі припинен-

ня шляхом злиття або приєднання – з дати прийняття рішення про це останнім з товариств, що беруть участь у злитті або приєднанні, товариство, що планує виділ, та кожне товариство, що бере участь в припиненні відповідно, зобов'язане письмово повідомити про це всіх відомих йому (їм) кредиторів і опублікувати в органі друку, в якому публікуються дані про державну реєстрацію юридичних осіб, повідомлення про прийняте рішення.

Це робиться для того, щоб кредитору стало відомо про зміни в організації товариства чи його припинення. В свою чергу, кредитор такого товариства, вимоги якого до товариства не забезпечені договором забезпечення, протягом 30 днів з дати направлення йому повідомлення, або з дати опублікування повідомлення, має право звернутися з письмовою вимогою про здійснення на вибір товариства однієї з таких дій: надання забезпечення виконання зобов'язання або дострокового припинення або виконання зобов'язання (зобов'язань) перед кредитором та відшкодування збитків, якщо інше не встановлено договором між товариством та кредитором.

У випадку, коли кредитор не звернувся до товариства у встановлений строк з письмовою вимогою, він буде вважатися таким, що не вимагає від товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язання (зобов'язань) перед ним. Крім цього, Законом встановлюється, що виділ або припинення товариства не можуть бути завершені до задоволення вимог, заявлених кредиторами.

Стосовно правозастосування даного Закону слід зазначити, що ознайомлюючись з будь-яким законом варто звернути увагу й на інші нормативно-правові акти, які регулюють однорідні (ті ж самі) відносини задля кращого розуміння мети та цілей новоприйнятого правового акту. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» стосується відносин, які регулювались Господарським кодексом України (далі – ГК України) та Цивільним кодексом України, проте після прийняття Закону деякі з положень ГК України залишилися чинними стосовно регулювання діяльності ТОВ та ТДВ, що викликало появу певних невідповідностей між двома нормативно-правовими актами. Тому, варто визначити, як же співвідносити та використовувати їх на практиці.

Згідно із ст. 1 ГК України [10] цей Кодекс визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Відповідно до ч. 4 ст. 57 ГК України, статут суб'єкта господарювання повинен містити відомості про його найменування, мету і предмет діяльності, розмір і порядок утворення статутного капіталу та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління і контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством.

Частина 2 ст. 82 ГК України передбачає, що установчі документи господарського товариства

повинні містити відомості про вид товариства, предмет і цілі його діяльності, склад засновників та учасників, склад і компетенцію органів товариства та порядок прийняття ними рішень, включаючи перелік питань, з яких необхідна одностайність або кваліфікована більшість голосів, інші відомості, передбачені статтею 57 цього Кодексу.

Згідно із ч. 4 ст. 82 ГК України, статут товариства з обмеженою відповідальністю, крім відомостей, зазначених у частині другій цієї статті, повинен містити відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів.

Виходячи з цього, вбачаємо певну невідповідність щодо законних приписів двох нормативно-правових актів, що ставить перед нами завдання вирішити співвідношення між ст. 11 Закону та ст. 82 ГК, проте спершу потрібно визначитися з поняттям «юридична колізія» для того щоб підтвердити або спростувати наявність її у цих актах. Під юридичними колізіями, за поглядами М.Г. Матузова, розуміються розбіжності або протиріччя. При цьому, колізії в законодавстві – це суперечності або розбіжності між нормами права, закріпленими у приписах нормативно-правових актів, що регулюють однакові правові відносини і виявляються в процесі їх застосування компетентними органами і уповноваженими посадовими особами [11].

Питання вирішення юридичних колізій не нове, тому Міністерство юстиції України в листі від 26.12.2008 № 758-0-2-08-19 «Щодо практики застосування норм права у випадку колізії» [12] вказало, що неузгодженість між чинними нормативно-правовими актами, їхнє протиріччя з одного й того самого предмета регулювання, а також суперечність між двома або більше формально чинними нормами права, прийнятими з одного і того ж питання, в теорії права відомі як колізія норм права. Колізія норм права вирішується шляхом вибору того нормативного акта, який має бути застосований до конкретного випадку (юридичного факту).

В зазначеному листі Міністерство юстиції України пояснило:

1) у разі існування неузгодженості між нормами, виданими одним і тим самим нормотворчим органом, застосовується акт, виданий пізніше, навіть якщо прийнятий раніше акт не втратив своєї чинності. Така неузгодженість може виникнути внаслідок того, що прийняття нової норми не завжди супроводжується скасуванням «застарілих» норм з одного й того ж питання;

2) у разі існування неузгодженості між актами, виданими одним й тим же органом, але які мають різну юридичну силу, застосовується акт вищої юридичної сили;

3) при розбіжності між загальним і спеціальним нормативно-правовим актом перевага надається спеціальному, якщо він не скасований виданим пізніше загальним актом.

Повертаючись до змісту статуту відзначимо, що частина 5 ст. 11 Закону вказує які відомості зазначаються у статуті. В цій нормі наведено вичерпний перелік відомостей, однак ч. 6 ст. 11 Закону вказує, що статут товариства може містити інші відомості, що не суперечать закону. Ось тут ми і використовуємо положення ст.ст. 57 та 82 ГК України, які

містять додаткові вимоги до відомостей, що зазначаються у статуті товариства. Тобто це і є відповіддю на питання щодо відомостей, які може містити статут товариства, що не суперечать закону.

Тому, фактично диспозитивна ст. 11 Закону доповнюється імперативною ст. 82 ГК України. З цього можна констатувати, що спеціальні норми Закону доповнюються загальними нормами ГК України з одного предмету регулювання – змісту статуту товариства, а тому навряд чи можна говорити про конкуренцію правових норм, оскільки є факт їх доповнення, але ніяк не їх колізія [11]. Саме тому, можна стверджувати, що зміст статуту товариства з обмеженою відповідальністю повинен включати дані про учасників та їх внески та інші відомості визначені ГК України.

Варто відзначити, що за п. 9 ст. 82 ГК України передбачено, що порушення встановлених цією статтею вимог щодо змісту установчих документів господарського товариства є підставою для відмови у його державній реєстрації.

Якщо ж обстоювати позицію того, що Закон є спеціальним нормативно-правовим актом і передбачається застосування лише його норм до товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю, то виникає питання, чому з ГК України не були вилучені відповідні норми, як це відбулося із ЦК України (проте це було зроблено із порушенням ст. 4 Ци-

вільного кодексу України [6]), а були залишені поряд із зміною ст. ст. 79 та 86 ГК України та виключенням ст.ст. 87, 88, 91, 92 та 207 ГК України.

Висновки і пропозиції.

Отже, в цілому даний Закон можна характеризувати як такий, що:

- має ряд позитивних змін щодо правового регулювання діяльності ТОВ та ТДВ (наприклад, процедура заочного голосування, проведення загальних зборів у режимі телеконференції чи відеоконференції);

- цілком прийнятні для національного законодавства запозичення з корпоративного права Європейського Союзу (запровадження корпоративного договору, значного правочину, правочину із заінтересованістю);

- запроваджує інститут безвідкличної довіреності;

- вносить неоднозначне розуміння яким чином потрібно застосовувати норми Господарського кодексу України, що регулюють ті самі відносини.

Щодо пропозицій, то законодавцю варто було б звернути увагу на співвідношення загальних та спеціальних норм, які регулюють діяльність товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю та вилучити загальні норми з ГК України (та інших супровідних актів), щоб діяльність цих товариств регулював лише один спеціалізований закон.

Список літератури:

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю від 17 червня 2018 року № 2275-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 03.03.2019).
2. Про господарські товариства від 19 вересня 1991 року № 1576-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення: 03.03.2019).
3. Спасибо-Фатеева І.В. Проблематика поняття статутного капіталу та пов'язаних із ним об'єктів і прав учасників господарських товариств. *Проблеми виникнення та припинення корпоративних відносин* : збірник праць наук.-практ. семінару (28 квітня 2006 р.). Львів, 2006. С. 5–12.
4. Коваль О. Доля частки не прийнятого в ТОВ спадкоємця (правонаступника). *Юридичний журнал*. 2009. № 5. С. 96–97.
5. Кромченко О. Новий закон про ТОВ та ТДВ: що робити новим та дійсним підприємствам, 2018. URL: <https://www.growth.in.ua/noviy-zakon-pro-tov-ta-tdv-shho-robyty-novym-ta-dijsnym-pidpryyemstvom/> (дата звернення: 03.03.2019).
6. Цивільний кодекс України. Харків : Право, 2018. С. 88–89.
7. Негребецька Ю. Що змінюється у діяльності товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю у зв'язку з появою нового Закону, 2018. URL: https://protocol.ua/ua/shcho_zminyuetsya_u_diyalnosti_tovarystva_z_obmezenoyu_ta_dodatkovoyu_vidpovidalnistyu_u_zv_yazku_z_poyavoyu_novogo_zakonu/ (дата звернення: 03.03.2019).
8. Моргунова А. Товариство нових механізмів. *Закон і бізнес*, 2018. Вип. 20. URL: https://zib.com.ua/ua/print/132997-zakon_pro_tov_i_tdv_dodatkovyi_mozhливosti_chi_obmezheniya.html (дата звернення: 03.03.2019).
9. Про акціонерні товариства від 17 вересня 2008 року № 514-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 03.03.2019).
10. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 30.03.2019).
11. Кіречек О., Пічко Р. Закон про ТОВ та ТДВ: чи все так однозначно? *Юридична газета*. 2018. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/zakon-pro-tov-ta-tdv-chi-vse-tak-odnoznachno.html> (дата звернення: 30.03.2019).
12. Щодо практики застосування норм права у випадку колізії від 26.12.2008 № 758-0-2-08-19 / Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08> (дата звернення: 30.03.2019)

References:

1. Verkhovna Rada Ukrainy (2018). Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu [Law about limited liability and superadded liability company]. Law № 2275-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (accessed 3 March 2019).
2. Verkhovna Rada Ukrainy (1991). Pro hospodarski tovarystva [Law about business partnerships]. 1576-XII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (accessed 3 March 2019).
3. Spasybo-Fateeva I.V. (2006). Problematyka poniattia statutnoho kapitalu ta poviazanykh iz nym ob'ektiv i prav uchastnykiv hospodarskykh tovarystv [The problem of the concept of authorized capital and related objects and rights of participants of economic partnerships]. Proceedings of the *Problemy vynyknennia ta pryupynennia korporatyvnykh vidnosyn* : zbirnyk prats nauk.-prakt. seminaru (28 kvitnia 2006 r.). Lviv, pp. 5–12.

4. Koval O. (2009). Dolja chastky ne pryjnjatogo v TOV spadkojemcja (pravonastupnyka) [The share of the share not received by LLC heir (successor)]. *Legal magazine*, no. 5, pp. 96–97.
5. Kromchenko O. (2018). Novyi zakon pro TOV ta TDV: shcho robyty novym ta diisnym pidpriumstvami [New law on LLC and TDA: what to do to new and valid companies]. Available at: <https://www.growthow.in.ua/novyj-zakon-pro-tov-ta-tdv-shho-robyty-novym-ta-diisnym-pidpriumstvami/> (accessed 3 March 2019).
6. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy (2018). [The Civil Code of Ukraine]. Kharkiv : Pravo, pp. 88–89.
7. Negrebetska Y. (2018). Shcho zminiuietsia u diialnosti tovarystva z obmezhenoju ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu u zviazku z pojava novoho Zakonu [What changes in the activity of a limited liability company in connection with the appearance of a new law]. Available at: https://protocol.ua/ua/shcho_zminyetsia_u_diyalnosti_tovarystva_z_obmezhenoju_ta_dodatkovoiu_vidpovidalnistiu_u_zv_yazku_z_poyavoyu_novogo_zakonu (accessed 3 March 2019).
8. Morgunova A. (2018). Tovarystvo novykh mekhanizmiv [Company of New Mechanisms]. *Zakon i biznes* (electronic journal), vol. 20. Available at: https://zib.com.ua/ua/print/132997-zakon_pro_tov_i_tdv_dodatkovy_mozhlyvosti_chi_obmezheniya.html (accessed 3 March 2019).
9. Verkhovna Rada Ukrainy (2008). Pro aktsionerni tovarystva [On corporations]. Law № 514-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (accessed 3 March 2019).
10. Verkhovna Rada Ukrainy (2003). Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Law № 436-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (accessed 30 March 2019).
11. Kirecek O., Pichko R. (2018). Zakon pro TOV ta TDV: chy vse tak odnoznachno? [The law on LLC and TDA: is everything so simple?]. *Yurydychna hazeta* [Legal newspaper]. Available at: <http://jur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/zakon-pro-tov-ta-tdv-chi-vse-tak-odnoznachno.html> (accessed 30 March 2019).
12. Ministry of Justice of Ukraine (2008). Shchodo praktyky zastosuvannia norm prava u vypadku kolizii [As to the practice of applying the law in the event of a conflict]. Document № 758-0-2-08-19. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08> (accessed 30 March 2019).